

El futbol kosovar, de la clandestinitat a la fase prèvia del Mundial

La història recent del futbol a Kosovo, rival de la selecció espanyola aquest vespre, és tota una metàfora de l'evolució del país cap a la seva independència

Afeccionats kosovars animen a la seva selecció. | edon_salihu

La selecció espanyola juga aquest vespre a l'estadi sevillà de la Cartuja un dels partits que més rebombori ha generat en la seva història recent. La polèmica que envolta el matx, però, no té res a veure amb la qüestió esportiva sinó més aviat amb aspectes geopolítics, ja que el combinat hispànic s'enfrontarà a Kosovo, un estat que va proclamar la seva independència el 2008, després d'haver viscut una cruenta guerra entre els anys 1998 i 1999, i que, fins al 2016, no va veure com la seva selecció era autoritzada a participar en competicions internacionals oficials.

Tot i que, finalment, la selecció kosovar saltarà a la gespa acompanyada de la seva bandera i del seu himne oficials, les instàncies federatives i governamentals espanyoles s'han afanyat a matisar que això no implica cap canvi en el no reconeixement de la sobirania del que ells anomenen "el territori de Kosovo". Pel combinat kosovar, però, el simple fet de poder enfrontar-se a la selecció espanyola i normalitzar així la seva presència esportiva internacional ja suposa tota una victòria. I més si tenim present que, fa tot just tres dècades, el futbol kosovar es veia forçat a la clandestinitat fruit de la política de l'aleshores president serbi, Slobodan Milosevic, que va abolir l'autonomia i que va expulsar els ciutadans albanesos de totes les instàncies de l'administració, incloses les esportives.

Càrregues de la policia sèrbia al centre de Pristina durant una manifestació, el setembre de 1990, contra la supressió de l'autonomia kosovar. Foto: @RubenAvxhiu

La situació de tensió que al llarg de la dècada dels 80 es va viure a Kosovo, considerat el bressol dels conflictes balcànics que van assolir l'antiga Iugoslàvia durant els anys 90, tenia, com acostuma a passar, una evident traducció en l'àmbit futbolístic. Una bona mostra en són els esdeveniments que es van viure durant la temporada 1989-90, una època especialment convulsa a Kosovo, quan, el 8 d'abril de 1990, la policia va intervenir amb duresa durant un partit de la segona divisió iugoslava que enfrontava al FC Prishtina, el principal club kosovar, amb el Proleter Zrenjanin, originari de la Vojvodina i un dels equips punters d'aquella categoria de plata de la Iugoslàvia federal.

El matx, que va acabar amb empat, va estar marcat per la polèmica arbitral i per les conseqüències que se'n van derivar. Els futbolistes locals, considerant-se perjudicats per l'actuació del col·legiat, van protestar iradament, un fet que va provocar que la policia present a l'estadi, en un gest pràcticament inèdit en un recinte esportiu, carregués amb duresa contra els jugadors, fins al punt d'arribar a trencar la cama al capità i ídol local, Gani Llapashtica, que va haver de ser hospitalitzat igual que diversos dels seus companys d'equip.

Els xiulets del públic contra l'actuació policial van provocar una autèntica batalla campal, preludi del conflicte que marcaria l'esdevenir de Kosovo durant les properes dècades. De fet, els insults contra els jugadors i afeccionats albanesos eren habituals en els partits que els clubs originaris de Kosovo disputaven com a visitants, especialment en els estadis dels equips serbis i montenegrins.

*El futbolista Gani Llapashtica, fotografiat a l'hospital l'endemà de l'agressió que va patir a mans de la policia.
Foto: kosovaimetv*

La supressió de l'autonomia kosovar decretada per Milosevic i la política de segregació que se'n va derivar van comportar, en l'àmbit esportiu, que els principals clubs del país passessin a estar formats exclusivament per esportistes serbis i que els equips i els jugadors albanesos es veiessin forçats a la clandestinitat. Per posar un exemple molt clarivident al respecte, el principal equip del país, el FC Prishtina, va quedar oficialment en mans sèrbies i va passar a estar presidit per ?eljko Ra?natovi?, el paramilitar ultranacionalista serbi popularment conegut com a "Arkan", que va convertir l'entitat un símbol de la serbianitat de Kosovo vanagloriant-se d'haver-la "netejat" ètnicament d'albanesos.

Exclosos del sistema de competició oficial i de les seves instal·lacions, els albanokosovars, però, no van renunciar al club i van crear-ne un de paral·lel que competia, clandestinament, a la lliga de futbol que la població albanesa va organitzar a partir de 1991 per demostrar que no renunciava a la pràctica d'aquest esport al seu propi territori.

Aquesta lliga era el reflex esportiu de la política desenvolupada pel govern de la República de Kosovo, proclamada com a estat independent després d'un referèndum organitzat el 1991 al marge de la legalitat iugoslava i el resultat del qual va ser reconegut únicament per la veïna Albània. La política del govern kosovar, liderat per Ibrahim Rugova i la Lliga Democràtica de Kosovo, va establir un sistema paral·lel que oferia els principals serveis socials, com ara l'ensenyament o la sanitat, completament al marge de les instàncies oficials, d'on les autoritats sèrbies havien expulsat la població albanesa, que representava un 90% dels habitants de Kosovo.

En el marc d'aquestes mesures, el govern kosovar també va impulsar la creació d'una selecció nacional de futbol que, durant la dècada dels 90, només va poder disputar un partit, això sí, carregat de simbolisme, ja que va enfrontar-la, a Tirana, amb Albània. Un matx que va ser tot un acte d'afirmació nacional albanesa i de suport a la causa de la llibertat de Kosovo.

La selecció de Kosovo, en una imatge del partit que, el 1993, va enfrontar-la amb Albània, l'únic que va disputar durant la dècada dels 90 Foto: FFK

El campionat clandestí de futbol es va estrenar la temporada 1991-92, precisament amb victòria del FC Prishtina. Tot i així, el més rellevant d'aquella lliga no va ser pas el seu palmarès sinó les condicions en les quals va haver de disputar-se, que convertien la pràctica de l'esport en un acte de desobediència als dictats que Milosevic pretenia imposar a la població albanesa de Kosovo.

Així, doncs, mentre la ciutadania sèrbia era l'única que tenia accés a les instal·lacions esportives i els albanokosovars veien com se'ls prohibia jugar als principals estadis del país, els equips integrats en la lliga paral·lela havien de disputar els seus partits en unes condicions deplorables i d'amagat d'una policia sèrbia que no dubtava en interrompre, tot sovint, els enfrontaments entre clubs albanesos per detenir jugadors, espectadors i directius. De fet, van ser diversos els membres de la federació kosovar paral·lela o dels clubs albanesos que van ser arrestats i condemnats per les autoritats sèrbies sota l'acusació d'organitzar activitats esportives il·legals, una circumstància que va provocar dures sentències de presó i elevades sancions econòmiques.

Una imatge que il·lustra a la perfecció les condicions en les que es desenvolupava la lliga paral·lela organitzada per la federació kosovar durant la dècada dels 90. Foto: FFK

Aquesta competició clandestina es va aturar a finals de la temporada 1997-98, després d'haver disputat sis edicions de manera completa, fruit de l'inici dels combats entre la policia sèrbia i l'exèrcit iugoslau i el també clandestí Exèrcit d'Alliberament de Kosova (UÇK). Molts dels futbolistes albanesos que participaven en el campionat suspès, van engreixar les files de l'UÇK o van optar pel camí de l'exili.

Alguns d'ells, fins i tot, es van convertir en màrtirs de la causa albanesa, el que els va valdre el reconeixement pòstum dels seus clubs. És el cas de Driton Ahmeti, jugador del KF 2 Korriku de Pristina, que va ser assassinat a casa seva juntament amb la seva família, convertint-se en el primer futbolista víctima del conflicte, a qui el seu club va decidir retirar la samarreta amb el número 7 com a acte d'homenatge. Una situació similar van viure Perparim Thaçi, jugador del KF Liria de Prizren, i Rexhep Rexhepi, capità del FC Ferronikeli de Drenas, que van ser assassinats per les forces sèrbies i que avui donen nom als estadis dels seus respectius antics clubs.

Tal i com va denunciar el periodista Driton Latifi, el nombre d'esportistes albanokosovars morts durant el conflicte bèl·lic arriba al centenar, una xifra que evidencia l'alt preu pagat per l'esport d'aquest país en el seu combat per la llibertat. Amb la voluntat de cridar l'atenció de la comunitat internacional, l'aleshores cap d'esports del prestigiós diari Koha Ditore, va utilitzar un símil amb Catalunya preguntant-se "què passaria si els catalans veiessin com la policia agredeix els jugadors de Barça mentre juguen al Camp Nou?".

La intervenció de l'OTAN i la fi de la guerra, el juny de 1999, van comportar la fi del règim de segregació que les autoritats sèrbies havien imposat durant gairebé una dècada i el futbol albanokosovar, igual que molts altres àmbits de la vida que s'havien organitzat de forma paral·lela a les institucions oficials, va poder retornar als estadis i reprendre les seves competicions sense el temor de veure-les interrompudes per l'acció policial sèrbia.

Protesta, al centre de Pristina, reclamant l'oficialitat de les federacions kosovars de les diferents disciplines esportives. Foto: FFK

Començava aleshores un altre combat, la lluita per l'oficialitat de la selecció de Kosovo, que es va estendre durant més d'una dècada i que va acabar, el 2016, amb la integració de la federació kosovar a la UEFA, després d'una ajustada votació on la federació espanyola va ser una de les més bel·ligerants contra l'admissió de la seva homòloga balcànica, i posteriorment a la FIFA. Una circumstància que va permetre a la selecció i als clubs de Kosovo participar en les competicions oficials internacionals com ara les fases de classificació per a l'Eurocopa o pel mundial.

Entremig, el 2008, després de gairebé una dècada d'administració internacional tutelada per una missió de les Nacions Unides, Kosovo havia declarat la independència. Un moment que la seva federació va aprofitar per exigir el reconeixement oficial de la seva selecció que, com hem vist, encara va trigar vuit llargs anys en arribar.

Per Kosovo, doncs, saltar a la gespa de la Cartuja per enfrontar-se a "la Roja" ja és tota una victòria, malgrat que la diplomàcia espanyola continuï sense reconèixer el seu caràcter d'estat independent, temerosa que la seva lluita serveixi com a exemple per als pobles que, a l'Estat, també malden per obtenir la plena sobirania. Un exemple que és el d'un poble que ha passat de jugar a futbol en la clandestinitat i patint una severa repressió a defensar els seus colors i la seva bandera en la fase prèvia d'una copa del món de futbol.